

CRNA GORA

ZAVOD ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2016. GODINU

Mjesečno istraživanje o trgovini na malo

Odgovorno lice: Milena Jolić

Odsjek: Poslovne statistike i kratkoročni indikatori

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	1
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja.....	1
1.2 Pravni osnov	1
1.3 Statističke jedinice.....	1
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	1
1.4.1 Sektori.....	1
1.4.2 Statistička populacija	1
1.5 Referentna geografska oblast	2
1.6 Koncepti i definicije	2
1.7 Klasifikacije	2
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka.....	2
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	2
1.10 Metodologija –(link)	2
1.11 Bazni period	2
1.12 Jedinica mjere	2
1.13 Izvor podataka.....	2
2. Relevantnost - Korisnici podataka	3
2.1 Potrebe korisnika.....	3
2.2 Zadovoljstvo korisnika	3
3. Tačnost i pouzdanost	3
3.1 Tačnost - Opšta ocjena.....	3
3.2 Uzoračka greška	3
Indikatori uzoračke greške.....	3
3.3 Neuzoračka greška	3
3.3.1 Greška obuhvata.....	4
Indikator greške obuhvata	4
3.3.2 Greška mjerenja.....	4
Stopa neodaziva jedinica	4
3.4 Sezonska prilagodavanja.....	4
3.5 Revizija podataka	4
3.5.1 Politika revizije podataka	4
3.5.2 Praksa revizije podataka.....	4
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka.....	4
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	4
4.1 Pravovremenost.....	4
Vremenski jaz objave preliminarnih podataka	5
Vremenski jaz objave konačnih podataka	5
4.2 Tačnost objave podataka	5
5. Dostupnost i jasnoća	5
5.1 Nazivi i link saopštenja u kojima se objavljuju podaci.....	5
5.2 Nazivi i link ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci.....	5
5.3 Dostupnost mikropodataka.....	5
6. Uporedivost	6
6.1 Prostorna uporedivost.....	6
6.2 Vremenska uporedivost.....	6

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ocjena ukupnog prometa kao i praćenje dinamike kretanja prometa u trgovini na malo. Dobijeni podaci se koriste za analizu efekata mjera trgovinske politike, analizu obima i promjena u strukturi lične potrošnje, analizu sezonskih karakteristika potrošnje i kao input za Nacionalne račune. Podaci trgovine na malo predstavljaju vrijednost i obim prodaje. Promet u tekućim cijenama predstavlja vrijednost prometa u trgovini na malo dok promet u stalnim cijenama predstavlja obim prometa u trgovini na malo. Istraživanje trgovine na malo je usklađeno sa Regulativom Evropske unije br. 1165/98, Klasifikacijom djelatnosti NACE Rev.2 i Klasifikacijom COICOP.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (*“Sl.list Crne Gore” br. 18/12*) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Zavodu za statistiku jasno i široko pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koja su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Zavod za statistiku je potpisao nekoliko memoranduma o saradnji sa imaoocima administrativnih podataka.

1.3 Statističke jedinice

Jedinice statističkog posmatranja za koje se proizvode podaci su preduzeća koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 KD2010.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Jedinice posmatranja su sva preduzeća (privredna društva) čija je osnovna djelatnost trgovina i koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 KD2010. Iz obuhvata su isključeni preduzetnici i preduzeća koja imaju promet=0.

Klasifikacija preduzeća se vrši prema veličini prometa:

klasa1: 0-24.999.€

klasa2: 25.000.-199.999.€

klasa3: 200.000.-999.999.€

klasa4: 1.000.000.-4.999.999.€

klasa5: više od 5.000.000.€

1.4.2 Statistička populacija

Okvir za uzorak formiran je na osnovu podataka iz Biznis registra Zavoda za statistiku Crne Gore a obuhvata sva aktivna preduzeća (privredna društva) iz oblasti trgovine (oblast 47 KD2010). Iz okvira su isključeni preduzetnici kao i preduzeća koja imaju promet = 0.

Klase su određene prema veličini prometa preduzeća:

klasa1: 0-24.999.€

klasa2: 25.000.-199.999.€

klasa3: 200.000.-999.999.€

klasa4: 1.000.000.-4.999.999.€

klasa5: više od 5.000.000.€

U uzorak su uključena sva preduzeća iz klase 4 i 5 a ostatak je utvrđen metodom slučajnog uzorka. Grupe su određene prema grupi djelatnosti preduzeća:

GRUPA DJELATNOST (KD2010)

1 4730

2 4711

3 4721+4722+4723+4724+4725+4726+4729

4 4773+4774+4775

5 4751+4771+4772+4759+4753+4763+4743+4754+4752+4761+4762+4764+4765+4776+4777+4778+4741+4742

6 4779

7 4791+4781+4782+4789+4799+4791

8 4719

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Indeksi prometa u trgovini na malo u tekućim cijenama pokazuju dinamiku vrijednosti prometa u trgovini na malo u posmatranom periodu. Indeksi prometa u trgovini na malo u stalnim cijenama pokazuju dinamiku obima prometa u trgovini na malo u posmatranom periodu. Promet robe sa PDV-om - vrijednost ukupnog prometa koji je preduzeće ostvarilo u toku izvještajnog mjeseca na teritoriji Crne Gore i iskazuje se u eurima. Ova varijabla obuhvata ukupan promet koji je preduzeće ostvarilo, bez obzira da li je ostvaren u trgovini na malo ili u nekoj drugoj djelatnosti.

PDV - je vrijednost poreza na dodatu vrijednost koji je obračunat kupcu.

Broj zaposlenih radnika - definiše se kao ukupan broj zaposlenih koji rade u jedinici posmatranja (uključujući i vlasnike koji rade, partnere koji redovno rade i neplaćene porodične radnike) kao i osobe koje rade izvan jedinice kojoj pripadaju i koje ona plaća (npr. trgovački predstavnici, radnici na isporuci, popravkama i timovi za održavanje). Takođe se uključuju radnici koji ne rade puno radno vrijeme po zakonu zemlje i koji nijesu na platnom spisku, kao i sezonski radnici, zanatlije i radnici koji rade kod kuće a koji su na platnom spisku. Broj radnih sati uključuje časove rada koje lice provede u poslovnim aktivnostima u toku izvještajnog mjeseca. Varijable istraživanja su u skladu sa ESS standardima.

1.7 Klasifikacije

NACE Rev2 COICOP

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Mjesečno.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Mjesečno.

1.10 Metodologija –(link)

Metodologija Mjesečnog istraživanja trgovine na malo je dostupna na web sajtu Monstata:

<http://monstat.org/userfiles/file/trgovina/2014/Metodologija%20trgovine%20na%20malo.pdf%20trgovine%20na%20malo.pdf>

1.11 Bazni period

Za baznu godinu se uzima 2010. godina.

1.12 Jedinica mjere

Promet - u EUR, Broj radnika – broičano, Promjene u odnosu na predhodni period - procentualno (%)

1.13 Izvor podataka

Podaci se prikupljaju na osnovu uzorka izvještajnih jedinica koje su registrovane u Statističkom biznis registru u oblasti 47 Klasifikacije djelatnosti 2010. Preduzeća popunjavaju podatke na osnovu knjigovodstvene evidencije.

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat;
- Svjetska banka;
- UN organizacije;
- Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- Centralna banka;
- nevladine organizacije;
- studenti;
- istraživači;
- mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

U cilju utvrđivanja zadovoljstva korisnika kvalitetom podataka i utvrđivanjem njihovih potreba, Zavod za statistiku po prvi put sprovodi "Istraživanje o zadovoljstvu korisnika" u 2017. godini. Istraživanje je realizovano u periodu od 1. septembra do 20. oktobra. Link sa anketom je poslat svim korisnicima koji su u periodu od 2013. do 2017. godine poslali zahtjev za podacima na zvaničnu e-mail adresu. Pored toga, upitnik je postavljen na web stranici Zavoda za statistiku. U toku je obrada podataka dobijenih navedenim istraživanjem, dok ćemo konačne rezultate imati do kraja 2017. godine, kako za ukupno zadovoljstvo korisnika, tako i po oblastima.

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje trgovine na malo se radi na bazi uzorka i podaci se dobijaju izvještajnom metodom pa su podložni uobičajenim vrstama greške u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzorkovanim greškama, greškama prilikom obrade i neodgovora.

3.2 Uzoračka greška

Mjesečno istraživanje trgovine na malo se radi na bazi uzorka. Uključena su sva preduzeća koja imaju godišnji promet veći od 1 000 000 EUR (klasa 4 i 5) a ostala su izabrana metodom slučajnog uzorka pa je logično da postoji greška prilikom nasumičnog uzorkovanja. Koeficijent varijacije je relativna mjera tačnosti ocjene podataka. Pored ove mjere računa se i donja i gornja granica intervala povjerenja.

Indikatori uzoračke greške

Uzoračka greška se redovno računa (svaki mjesec) za indekse prometa u oblasti 47. Uzoračka greška ukupnog indeksa prometa za oblast 47 (trgovina na malo) je u principu mala i u prosjeku je iznosila 0,01 u toku 2016. godine. Isto toliko je iznosio i koeficijent varijacije.

3.3 Neuzoračka greška

Ne-uzoračke greške se vežu za ostale greške koje nisu vezane za uzorak. U ne-uzoračke greške spadaju: greška obuhvata, greška mjerenja, greška odaziva i greška obrade.

3.3.1 Greška obuhvata

Greška obuhvata je razlika između populacije u okviru i ciljne populacije. U greške obuhvata spadaju: prekomjerni i nedovoljni obuhvat.

Indikator greške obuhvata

Prekomjerni obuhvat se javlja u slučaju kada preduzeće registrovano u oblasti 47 (oblast koja je predmet posmatranja) dostavi informaciju da se bavi nekom drugom djelatnošću, a ne trgovinom na malo, što znači da nije trebalo da se nađe u okviru za izbor uzorka. Samo 1,18% jedinica u uzorku u 2016. godini je definisano kao prekomjerni obuhvat, što nema uticaja na finalni rezultat. Nedovoljni obuhvat može izazvati potcjenjivanje, jer jedinice koje su ostale van okvira mogu da utiču na krajnji rezultat. Iz tog razloga pravi se procjena uticaja jedinica koje nisu sadržane u obuhvatu. U nedovoljan obuhvat spadaju jedinice koje se bave trgovinom na malo, a registrovane su u drugoj djelatnosti, kao i ona preduzeća koja se registruju u toku posmatrane godine, a van su okvira za formiranje uzorka. Učešće nedovoljnog obuhvata u 2016. godini je bilo 11,1%

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja su greške koje se javljaju u toku prikupljanja podataka i uzrokuju razlike između evidentirane i stvarne vrijednosti varijable. Posrednom analizom, na osnovu rezultata unosa, vrši se ispravka. Svake godine se od izvještajnih jedinica traže iste varijable, što olakšava popunjavanje upitnika.

Stopa neodaziva jedinica

Stopa neodaziva jedinice se izračunava kao odnos broja izvještajnih jedinica koje nijesu odgovorile na upitnik i ukupnog broja prihvatljivih izvještajnih jedinica u uzorku. U mjesečnom istraživanju trgovine na malo, stopa neodaziva jedinica je u 2016. godini u prosjeku iznosila oko 12,1%.

3.4 Sezonska prilagodavanja

Nije relevantno.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Zavod za statistiku je usvojio politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>

3.5.2 Praksa revizije podataka

Nije relevantno.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije relevantno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Prvi rezultati se objavljuju 35 dana nakon završetka referentnog mjeseca. Upitnici se šalju izvještajnim jedinicama na početku godine (za svih 12 mjeseci). Rok za dostavu podataka je 15 dana nakon završetka referentnog mjeseca. U slučaju dostave podataka putem elektronskog upitnika (web aplikacija), izvještajne jedinice imaju rok od 20 dana nakon završetka referentnog mjeseca da dostave podatke. Generalno, prikupljanje podataka se završava 25 dana nakon završetka referentnog mjeseca. Podaci se objavljuju 35 dana nakon završetka referentnog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave prvih podataka. On se može prikazati formulom: $T1 = dfrst - dref$, $T1 = 35$ dana, $dfrst$ - datum izlaska prvih rezultata; $dref$ - posljednji dan (datum) referentnog perioda. Rokovi za objavljivanje podataka istraživanja trgovine na malo u toku 2016. godine su ispunjeni u skladu sa kalendarom objavljivanja. Kalendar objavljivanja podataka je dostupan na sljedećoj web adresi: <http://www.monstat.org/cg/page.php?id=12&pageid=12>

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Podaci trgovine na malo se objavljuju 35 dana nakon završetka referentnog perioda u skladu sa Kalendarom objavljivanja podataka. Podaci novog saopštenja se tretiraju kao preliminarni sve do izlaska novog saopštenja pa je vremenski jaz objave konačnih podataka u mjesečnom saopštenju trgovine na malo 75 dana.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. $P3 = dact - dsch$. Što se tiče istraživanja trgovine na malo, tačnost=0, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Nazivi i link saopštenja u kojima se objavljuju podaci

Nova saopštenja mjesečne trgovine na malo su dostupna na: <http://monstat.org/cg/page.php?id=580&pageid=38>

5.2 Nazivi i link ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci

Zavod za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije:

1. Mjesečni statistički pregled,
2. Statistički Godišnjak,
3. Crna Gora u brojkama,
4. Godišnja statistika saobraćaja, skladištenja i veza,
5. Broj i struktura poslovnih subjekata;

Pored navedenih redovnih, Zavod za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sljedeće:

1. Žene i muškarci u Crnoj Gori,
2. Djeca u Crnoj Gori,
3. Najčešće korišćeni statistički podaci.

Sve publikacije koje objavljuje Zavod za statistiku dostupne su na sljedećem linku:

<http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.3 Dostupnost mikropodataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("*Sl.list Crne Gore*" br. 18/12) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Zavodom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Metodologija našeg mjesečnog istraživanja trgovine na malo je ista kao u drugim evropskim zemljama pa su samim tim podaci geografski uporedivi sa podacima drugih EU zemalja.

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci trgovine na malo su od 1955. godine objavljeni na godišnjem nivou (obrađeni od strane Federalnog zavoda za statistiku Jugoslavije). Do 2006. godine u okviru za uzorak su se nalazila sva preduzeća koja se bave trgovinom na malo, bez obzira u kojoj djelatnosti su registrovana. Od 2006. godine podaci se obračunavaju po novoj metodologiji i u okviru za uzorak se nalaze samo preduzeća koja su registrovana u oblasti 47 KD2010 (trgovina na malo). Uporedivi podaci su raspoloživi od 2006. godine do danas.